

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

Associació P. Forana
Princesa, 24
07240 Sant Joan

ER DE 1993 * N° 190

Preu/m3 d'aigua

Artà (Ajuntament)	60
Cala Millor (Aigües Son Sard)	59
Capdepera (Aigües Capdepera)	56'30
Costa dels Pins (Aigües Son Jordi)	64
Manacor (Aigües Manacor)	35
Sant Llorenç (Melcion Mascaró)	65
Son Servera (Ajuntament)	42
Vilafranca (Ajuntament)	43

I també som els més cars de la comarca en

- * Instal·lació del comptador
- * Amortització
- * Quota de servei

Manteniment comptador i xarxa

Artà	-
Cala Millor	45
Capdepera	165
Costa dels Pins	62
Manacor	63
Sant Llorenç	200
Son Servera	-
Vilafranca	50

El preu de l'aigua

No creim que sempre es pugui aplicar l'acudit de *pensa malament i endevinaràs*, perquè suposaria que considerem l'home intrínsecament pervers i, conseqüentment, hauríem d'adoptar una actitud negativa davant la persona humana, cosa que rebutjam, però a la vista de les darreres concessions de l'Ajuntament i les institucions autonòmiques a Melcion Mascaró la veritat és que la temptació de donar la raó a l'acudit hi és, sobretot en el cas dels polítics. En aquests darrers anys li han adjudicat l'acondicionament dels torrents, l'embelliment de la zona costanera, la instal·lació del clavegueram i les aigües netes, les obres del Carreró, la carretera de Sant Llorenç a Son Servera i, encara que no siguin pròpiament obres de construcció, l'explotació per dos anys del servei d'abastament i sanejament d'aigües de Sant Llorenç i Son Carrió. No és estrany que la gent es malpensi, i més si, per més conya, moltes d'aquests adjudicacions ho han estat per contractació directa.

Avui parlarem d'aquest darrer tema que tan directament incideix sobre l'economia familiar dels veïnats, i ho farem en to de crítica perquè considerem que no s'ha fet així com creim que s'hauria d'haver fet. Vet-aquí els aspectes amb els quals no hi estam d'acord:

Instal·lació del comptador. Segons el nostre parer, l'Ajuntament hauria d'haver venut la porta de la caseta als usuaris, a fi que cadascú se'n pogués cuidar de la seva construcció d'acord amb el bocet que se li hagués proporcionat. Una vegada construïda, l'encarregat revisaria si estava en condicions i donaria el permís per instal·lar el comptador. D'aquesta manera els usuaris haurien pogut triar el picapedrer i el llanterner -o enginyar-se ells mateixos-, i el benefici hauria estat per als professionals llorencins. No dubtam que en qualsevol cas seria molt més barat que les 41.195 ptes. que haurem de pagar a Melcion Mascaró.

Manteniment de la xarxa i el comptador. Suposem que haguessin adjudicat el servei a una altra empresa i que dins mig any hagués necessitat una reparació. Si la xarxa ha estat instal·lada per Melcion Mascaró i és previsible que disposi d'una certa garantia, lògic és que l'avaria fos arreglada per ell mateix. Com que en el cas actual l'instal·lador coincideix amb el concessionari, si ara ens costa 150 pessetes cada mes de manteniment considerem que estam pagant dues vegades el mateix servei, ja que aquestes despeses haurien d'entrar en la garantia, i, per tant, ens les podríem estalviar. Quant a les 50 pessetes mensuals de manteniment del comptador, si ens el fan comprar creim que no caldria ser obligatori pagar-les, i que cada usuari que volgués se'n cuidàs de fer-lo

arreglar si s'espanyàs, sempre acceptant les revisions que els encarregats volguessin fer.

Preu de l'aigua. En aquest aspecte dona la impressió que ens estan prenent el pèl, ja que els llorencins venem l'aigua al concessionari a 12 pessetes el m3 i la hi tornam comprar a 65; i deim venem perquè els pous són municipals ja que varen esser fets amb els nostres doblers. Si havíem de pagar l'aigua al preu més alt de la comarca, la veritat és que no hi emportava fer pous, ja que empreses com Aigües Son Sard, Aigües Capdepera, Aigües Manacor o Aigües Son Jordi, per citar-ne algunes, cobren l'aigua més barata que nosaltres i se'n varen haver de cuidar de cercar-la.

Per tot això ens hem preocupat de comprovar els rebuts dels pobles veïnats i hem tret els comptes que veureu a continuació. Suposant que una casa consumís 10 m3 d'aigua en un mes, hauria de pagar les quantitats que segueixen, a les quals només caldria afegir-hi l'IVA corresponent:

Artà	1.508 ptes.
Cala Millor	1.274 ptes.
Capdepera	1.413 ptes.
Costa dels Pins	1.837 ptes.
Manacor	1.240 ptes.
Sant Llorenç	1.906 ptes.
Son Servera	1.197 ptes.
Vilafranca	1.086 ptes.

Com veis, únicament la Costa dels Pins, la zona residencial més luxosa i prestigiosa de la zona, s'atraca als nostres preus, i encara no els arriba. Que un llorenç hagi de pagar la seva aigua més cara que els multimilionaris que ens visiten a l'estiu ja és cosa que s'atraca a l'escàndol, per no cercar un qualificatiu més dur.

I de totes aquestes qüestions -a més de la manera com calcularen el preu que cada usuari havia de pagar per la xarxa, i de la qual n'hem parlat diverses vegades- encara és l'hora que l'Ajuntament n'hagi d'informar als veïnats, i això que fa més d'un any i mig que han començat les obres. No els ha de venir de nou, per tant, que la gent s'exalti i es malpensi sobre el que hi pot haver amagat rera aquest sospitós secretisme.

Per tot això, si el concessionari no ha iniciat el servei dins el mes de febrer, que és la data màxima que assenyala el plec de condicions aprovat per l'Ajuntament, potser l'oposició es podria plantejar impugnar l'acord, a fi que una nova proposta situàs els preus dins els marges dels pobles veïnats. Seria una iniciativa que molta gent aplaudiria. La idea està llançada. Que l'agafi qui vulgui.

Hi ha un fet que demostra que en Rafel Martet no és gens supersticiós: va tomar sa casa de davant sa Banca March es dia que feia tres anys exactes que havia caigut sa de don Toni de Sa Caixa.

Per cert, si sa cosa segueix així a l'instant haurem d'incloure s'esdeveniment a sa secció *Tal dia com avui*; pensau que tots ets al.lots de tres anys en avall s'imaginem que sa plaça sempre ha estat envoltada de canyissos.

En es darrer ple vàrem poder confirmar que en Miquel Fal.lera és un poquet encollonador i sap utilitzar sa ironia, ja que, fent sa mitja, va demanar an en Mateu Gostf a veure si es seu partit havia baratat de portaveu, que feia un segle que no badava boca dins la Sala.

Sa veritat és que si tots es polítics practicassin un poc es sentit de s'humor es plens serien molt més entre-tenguts.

Aiximateix és collonut que, després d'esperar de-vers catorze anys per aprovar ses Normes Subsidiàries, no poguessin discutir es tema així com Déu mana perquè es polítics havien d'anar a sopar de botifarrons.

Amb s'exemple que mos donen es nostros cappare no mos ha de venir de nou que es dia que torraren es bou s'ofers aquell espectacle tan llastimós.

Ja ho veis, hem acabat s'any d'es Centenari i no mos ha quedat una escultura, una placa, un detall... que mos recordàs sa feina d'aquell grup de llorencins que va fer possible s'autonomia municipal.

Per ventura si la comanàvem an en Sion Mascaró es nostros polítics consentirien en què se construfs...

Es dia que travessaren sa carretera de Son Serve-ra trobaren dues camionades de merda dins sa tuberia, senyal inequívoc que algunes cases havien empalmat ses aigües brutes abans que s'Ajuntament donàs es sus.

Encara que estigui mal fet, no mos ve gaire de nou que alguna gent, més de mig any després d'haver pagat, estigui cansada d'haver de buidar es clot negre cada dos per tres i prengui per sa dreuera.

Si es polítics encarregats no s'haguessin torbat tant i haguessin agilitzat ses gestions per ventura això no hauria passat.

Josep Cortès

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca).

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Gener de 1993

Número 190

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: *Apóstol y Civilizador* (Petra)

Dipòsit legal: 765-1973

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Maria Galmés

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

Col.laboren

Josep Cortès	Caristia	Portada
	Espipellades	3
	Crònica Informal	6
Guillem Pont	Gent de la nostra gent	4
Sol, i de dol	Batec	8
PSM	Fems	11
Guillem Melis	Cultura popular	12
Col.lectiu d'alumnes	Manifest sobre la llengua	13
Jaume Galmés	Passió malaurada	14
Ramon Rosselló	Història	15
Xesc Umbert	El temps de desembre	16
	Meteorologia de 1992	17
Maria Galmés	Si lleu...	18
	Demografia	18
	Comptabilitat	
Antoni Aulf	Bàsquet	19
Bassa/Calafat	Son Carrió	20

Sopar d'aniversari

El dissabte dia 13 de febrer celebrarem el tradicional sopar d'aniversari de **Flor de Card**, ja que fa 21 anys que la revista va pel món. Serà al restaurant de Son Barbot. Tots els que s'hi vulguin apuntar ho poden fer sebre a na Bel de Sa Costa abans de dia 10 de febrer, i estaríem contents de ser almanco tants com l'any passat.

Com que l'endemà és el dia dels enamorats, en haver acabat hi haurà ball d'aferrat, a fi que les coses acabin així com toca.

Pere Mesquida

En aquests pobles que ens agombolen aiximateix la relació de coneixença entre les persones és complexa. Els cercles de relació entre les persones estan més o manco implícitament definits. D'una banda hi ha el cercle familiar, més o menys nòbrós, més o menys estret, més o menys ocasional. El cercle dels veïns, que viuen o habiten en cases properes a la de cada un o dels familiars més íntims. El cercle laboral, també més o menys ample i de característica personal singular -en funció del prestigi del treball i de la personalitat del treballador-. I el cercle d'amics, normalment residus d'amics d'infància o de joventut i també en base a aficions comunes (per exemple córrer en bicicleta o anar sempre a un mateix cafè).

Si fa no fa, aquesta seria la xarxa de relació normal que es dona en un poble del Llevant de Mallorca. Pot haver-hi interrelacions entre els diversos cercles. I també poden no esser-hi, produint-se visions fins i tot antagòniques a l'hora de considerar una mateixa persona.

Qui supera aquests cercles té una certa qualitat de popularitat, és més conegut que la resta de persones.

Normalment el motiu pel qual una persona és més coneguda es deu a trets, característiques o destreses personals: canta millor que els altres, o ha fet fortuna, o abans, feia els solcs més drets, o és més cuidadós amb la terra, o té costums no habituals...

De banda tot això, algunes vegades hi ha persones que a la força han d'ésser populars al tenir un nombre considerable de cercles de relació. Són allà on alguna cosa es mou. Són presents a qualsevol manifestació ciutadana. Tal és el cas de

Normalment el seu rol és el de secretari per una mena d'imposició acceptada. El que sintetitza les idees i empeny o limita l'acció. Tothom opina, altres figuren i representen i ell marca, si fa no fa, l'espai de l'acció.

Practicament el vaig conèixer l'any 72. En el context del Club Card. I més concretament en el context de *Flor de Card* quan una vetlada s'entregaren ell, en Guillem Quina i n'Andreu Amer per saber què hi fèiem. Aleshores el responsable del departament d'impressió, qui rodava la *Rotary*, vaja!, era en Jordi Xamena, però ben prest ells agafaren el timó. No record ben bé qui va comprar dos

baveros grisos, de fuster i... au! a rodar s'ha dit.

Jo trob, aquell ha dit, me sembla que... certament s'establí un nucli de relació fort i singular. Ens vèiem totes les vetlades de l'any per treballar a la revista, i jugar a tennis de taula, i xerrar i...

Record que en el grup li agradava desenvolupar el rol del realisme, de forma contundent i pragmàtica. Ferits d'utopia, fàcilment a l'hora de xerrar i fer pujàvem pels núvols. I en Pere era qui pegava estirada a la corda perquè tornàssim posar els peus, o els morros, a terra.

"Jo fos de tú ho faria així, no vós que..." "Que ets betzol, no vós que

EN PERE MESQUIDA *Pedrin*

així això no pot anar bé..." "Aquesta paraula toca escriure's així perquè..."

Tal vegada el paradigma del seu realisme és la resultant d'aquella conversa-discussió entre l'estudiant i els qui fèiem la revista. En síntesi l'estudiant es queixava -a l'any 1973!- de manca d'oportunitats de treball. Una persona estudiava quatre o cinc anys i després no tenia feina segura. Això semblava una inversió incerta i alhora injusta... Bé una discussió de jovenells sense massa preocupacions. Discussió que a poc a poc, i per mor dels diversos punts de vista, es va encalant fins que... "Bé, no me venguis amb romanços, tú vols fer feina?. Demà vine amb jo a les vuit. A Cala Ratjada hi ha un tall de picapedrers que necessiten gent". I d'aquets forma tan contundent s'acabà la discussió. I el tema.

En Pere era, i és encara, fill de So n'Espanyol. Vull dir que en el context on es mou, i de banda la seva personalitat, hi pesen els seus coneixements, el seu raciocini i la seva perfecta lletra.

Quan el Card se'n va anar a porgar fum, ell passà al CARD EN FESTA, degut als coneixements d'electricitat i es convertí en peça clau del so i també amb la veu del grup. Per fer la mateixa funció amplià la seva participació en el CARDASSAR on porta el tema de megafonia. I ja que hi som i de rebot, es fa corresponsal de RÀDIO POPULAR pel que fa a notícies esportives.

Derivada de la seva participació amb el grup de teatre del Card i també de la seva relació amb *Sa quadri-lla* que ha mantingut el Card en Festa, resulta la participació com a actor i encarregat de so del GRUP LLORENCÍ DE COMÈDIES.

En un altre context hem de situar la seva participació en qualitat de secretari en el CONSELL PARRO-

QUIAL i en l'ASSOCIACIÓ DE PARES des de que el seu fill Gaspar inicià l'escolaritat i qui, a la vegada va provocar una participació indirecta amb la BANDA DE MÚSICA.

És a dir, en el cas d'En Pere es donen set cercles d'acció pseudolaboral, que fan que gairebé sigui present en qualsevol manifestació llorencina.

I tot de banda els normals cercles de relació familiar i laboral. Des de que tenc record ha treballat a Cala Rajada, fent d'electricista.

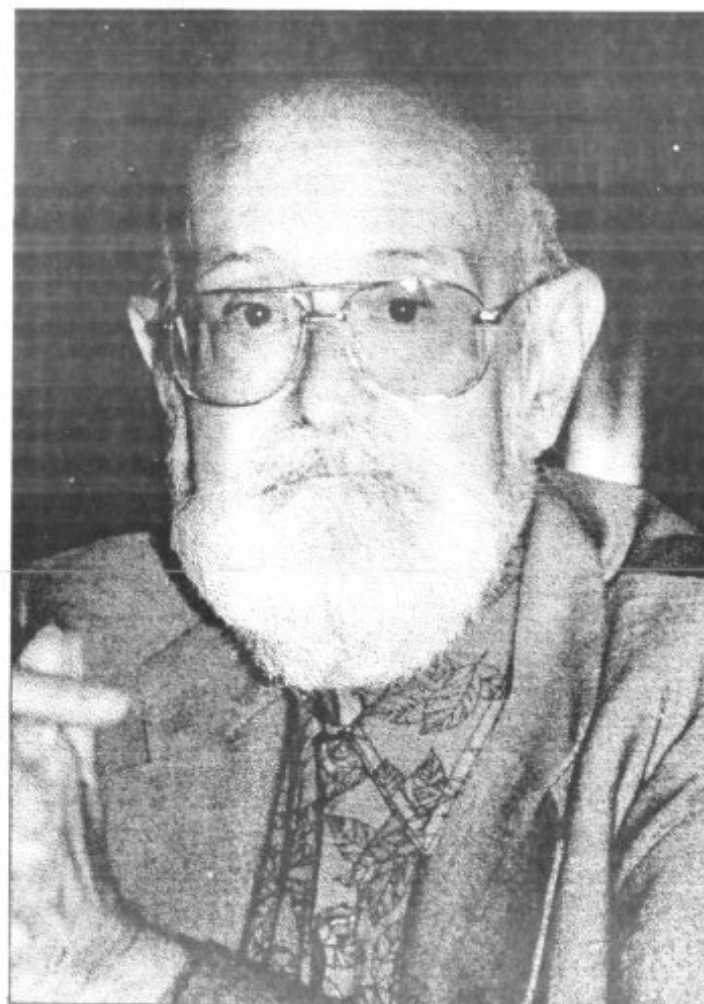
Ha estat durant molts anys un jornalier convençut. Vull dir que en aquests anys de "boom" econòmic propiciat pel turisme s'ha donat múltiples casos de neixement de petites empreses familiars. Curiosament ell, malgrat la seva cultura i els seus coneixements tècnics, sempre es va mostrar

conscient de la problemàtica -mal de caps i risc- que comportava l'empresa. Això li ha permès establir una clara diferenciació entre la vida laboral i la vida personal. Diferenciació que sens dubte li ha resultat enriquidora a nivell personal ja que ha anat acompanyada d'un fort activisme (També hagués pogut optar, com molts d'altres, per sembrar un hortet i mirar la televisió).

En síntesi, un personatge popular, derivat del seu ample ventall de parcel·les de participació ciutana.

Amb mitja dotzena de *pedrins* -aquest malnom tan singular li esdevé de quan era al lot per allò de *Roberto Alcazar i Pedrín*- Sant Llorenç seria un altre poble.

Texte: Guillem Pont
Dibuix: Josep Cortès

**Josep
Maria
Llompart**

1925
1993

**Un testi-
moni de
llibertat**

**P.S.M.
NACIONA-
LISTES DE
MALLORCA**

Dia 14 de gener hi havia genteta, per la Sala. No és que el saló d'actes estàs d'allò que es diu a caramull, no hi estava, però hi havia genteta. Els regidors també hi eren tots, col·locats com sempre. D'ençà que el govern està en minoria no han baratat ningú de lloc, i jo trob que han fet bé. ¿Què han d'anar a baratar si tanmateix un dia a l'altre tots s'arriben a aplegar amb tots? I sinó, passau comptes: na Jerònia ha estat un any dins l'equip de govern, en Tomeu Carbó i n'Antoni Cuc han governat amb en Bovet i en Mateu Puigròs i la resta encara no ha tengut temps de fer-ho perquè són nous, però ja en tornarem parlar més envant. Per això trob que massa bé estan allà on estan. A més, vos imaginau si a en Tomeu Bovet li tocàs estar devora en Tomeu Carbó o a n'Antoni Cuc ran de na Jerònia?

Dels tres primers punts sols no ho paga parlar-ne, perquè sempre solen esser iguals: un era l'aprovació de les actes anteriors, un altre un despatx oficial del batle i el tercer la contractació directa de les obres del Carreró, a Cala Millor. Ja sé que qualcú em dirà que aquest darrer se surt un poc de la monotonia de cada ple, però jo crec que és segon com s'ho mirin, perquè si bé és ver que no se sol estrevenir cada dia que concedeixin unes obres de 88 milions sense concurs, també ho és que sempre esperen a lo darrer per al·legar que no hi ha temps per concursos i ho donen al qui més els convé. Deix al criteri del lector l'imaginar qui se'n beneficia més, si el constructor, els regidors encarregats o el poble, que és just i necessari que cadascú tenguí el seu propi punt

de vista en els assumptes que toquen d'aprop les arques municipals, que és com qui diu la pròpia butxaca.

Els punts quatre i cinc eren els més interessants i feien referència a la contractació del Servei d'Abastament i Sanejament d'Aigua. En el primer, l'empresa d'Aigües Capdepera reclamava perquè en el plec de condicions s'esmentava que el contracte era per dos anys, *prorrogables*, la qual cosa suposava que l'empresa que aconseguís l'adjudicació se'n podria cuidar indefinidament del servei, encara que fos contractada també a dit pel mateix motiu que hem esmentat a l'apartat anterior. Tots els regidors estaren d'acord amb l'esmena i suprimiren la paraula *prorrogable* del plec de condicions.

Com que al regidor Bartomeu Mestre li va escapar que eren ells els qui havien sol·licitat les piques, deixant volar un poc la imaginació podríem suposar que les coses anaren així: el batle, amb el vist i plau de la resta de l'equip de govern, va dir a en Melcion Mascaró que cercàs dues empreses que volguessin presentar una proposta, ja que la llei assenyala que en aquests casos almanco hi ha d'haver tres ofertes diferents per poder contractar directament el servei. En Mel-

cion ho va fer així i presentà les de Vobsa, Riu Sec e Hijos i la seva pròpia, la qual, oh sorpresa!, fou la que guanyà. Ja estam que tot això només són suposicions sense fonament, però amb lo poc que costa imaginar-se coses no és pagat espessar-se un gust, no ho trobau?

Les condicions econòmiques aprovades, corresponents a la proposta de Melcion Mascaró foren les següents:

Instal·lació del comptador

Preu	35.822 ptes.
IVA	5.373 ptes.
Total	41.195 ptes.

Cànon mensual

Servei	484 ptes.
Manteniment comptador	50 ptes.
Manteniment xarxa	150 ptes.
Subtotal	684 ptes.
IVA	103 ptes.
Cànon Com. Autòn.	320 ptes.
Total	1.107 ptes.

Preu per m3 d'aigua

Aigua neta	65 ptes.
Amortització	7 ptes.
Subtotal	72 ptes.
IVA	4'5 ptes.
Cànon Com. Autòn.	24'5 ptes.
Total	101 ptes.

El grup del PP-UM va ser el primer que obrí boca, i fou per dir que la proposta no els agradava, encara que considerassin correcte el preu de l'aigua. La quota era cara, el comptador caríssim i la concessió totalment inadequada, ja que hagués estat molt millor que fos el mateix Ajuntament el qui se'n cuidàs de l'explotació del servei. Si hem pagat les instal·lacions entre tots -es demanava en Guillem Llull, el seu portaveu-, per què l'hem de donar a una empresa privada? Vet aquí una de les moltes paradoxes que envolten la política: un partit de dretes, tradicionalment defensor de l'empresa privada, proposava que fos l'Ajuntament el qui se'n cuidàs de les aigües, mentre que en Mateu Puigròs, abans portaveu i anau a saber si encara militant del PSOE, abogava en defensa de l'empresa privada en perjudici de la pública. No es estrany que avui la gent ja no s'espanti de res.

N'Antoni Sansó, representant del PSM, plantejà una sèrie de dubtes totes elles derivades de la manca d'informació per part de l'Ajuntament: Hi haurà un Reglament que marqui les relacions amb els usuaris? Quan es posarà en marxa el servei? Estaran els rebuts redactats en català, ja que tenim aprovat un Programa de Normalització Lingüística? Serà obligatori connectar? Com es farà la connexió i qui la controlarà? Es queixà que per als cursets no miren prim a l'hora d'editar fullets i per les aigües encara és l'hora que hagin d'explicar-ne l'entrellat. Per això mateix -digué- molta gent es pensa que ja ho té tot pagat i potser faci morros quan li presentin una factura de 41.000 pessetes pel comptador.

Na Jerònia Mesquida, del PSOE, remarcà que el nostre Ajuntament sempre està decidit a que algunes empreses no hi facin quebres, i per això accepta aquest preus tan alts. Considerà que si l'aigua és nostra no tenim perquè haver-la de pagar tan o més cara que els pobles que la compren. O dit d'una altra manera, si havíem

de pagar el m3 d'aigua al mateix preu que els pobles que no tenen pous municipals, no hi emportava fer-los.

Supòs que no cal assenyalar que el batle, en Bartomeu Mestre i en Mateu Puigròs eren els defensors de la proposta de Melcion Mascaró i els qui intentaven rebatre les acusacions de l'oposició. Durant tot el debat, a la vista de les argumentacions que s'exposaven, tant el públic com els mateixos regidors no acabaven d'estar segurs si la proposta prosperaria, i s'hagueren d'esperar les votacions per saber-ho cert. Finalment, en Bartomeu Pont recolzà l'equip de govern i la proposta fou aprovada per sis vots a favor i cinc en contra. Potser fossin figuracions meves, però em va semblar que en Bartomeu Mestre feia un alè quan tot va haver acabat, i, d'enfora, em va parèixer que els ulls li espirejaven d'alegria. Vull pensar que ambdues suposades manifestacions físiques foren motivades pel gran benefici que el poble tendria amb aquesta concessió.

L'altre punt important, almanco en teoria -i dic en teoria perquè em sembla que ja és la tercera vegada que s'estrevé- era l'aprovació inicial de les Normes Subsidiàries. Aquest tema, emperò, fou tractat superficialment en el plenari, puix que els regidors frissaven molt perquè estaven convidats a menjar botifarró, i ja se sap que lo primer és lo primer i que un sac buit no s'aguanta. Per això, i com que el tema s'havia estudiat prèviament a la comissió, només feren la valoració global de la proposta i no estudiaren les esmenes una per una. Supòs i esper que un dia o l'altre el públic tindrà ocasió de veure-les.

El batle inicià el minidebat agraïnt la col·laboració dels regidors i resal·tant la moltíssima feina feta, però suplicà brevetat en les intervencions, no fos cosa que s'hagués acabat el caliu i s'haguessin de menjar els botifar-

rons crus.

Els membres de l'oposició anunciaren que recolzarien o no la proposta en funció del percentatge d'esmenes que els havien acceptat. Així n'Antoni Sansó digué que els faria costat perquè hi havien inclòs el 90% de les seves rectificacions; en Guillem Llull tirà pel mateix camí i anuncià el vot a favor perquè el govern els havia fet cas; i na Jerònia argumentà que s'oposaria perquè el seu percentatge no arriba ni al 30%. Bartomeu Pont simplement digué que votaria a favor.

Tornam tenir, per tant, les Normes Subsidiàries aprovades inicialment. No sabem com són, ni si es podran aprovar durant aquesta legislatura, ni, naturalment, si les faran complir una vegada estiguin enllestides. No estaria de més que cada partit, en senyal de bona voluntat, fés una promesa perquè tot anàs per bon camí: en Falera, ja que li va anar tan bé, se'n podria tornar a Lourdes; els del Partit Popular, aprofitant que és l'Any Sant, podrien peregrinar a Santiago i de pas farien propaganda a Manuel Fraga; na Jerònia p'entura podria cantar una saeta a la Macarena; i els altres que anassin a missa, que no els faria gens de mal. És una proposta que deix damunt la taula per si se la volen estudiar... en haver sopat.

Dels precís i preguntes no en podem parlar perquè no n'hi va haver. Era tanta la frissó del batle i d'en Bartomeu Mestre per anar a menjar botifarrons que els suprimiren de l'orde del dia. En Bovet se'n va anar fins i tot abans d'aixecar la sessió. Heus ací un precedent que no coneixíem, i és que quan la panxa està buida el cap no està per coverbos. És ver que haguessin pogut fer la torrada un altre dia, ja que hi havia un ple on es tocaven dos dels temes més importants d'ençà que tenim democràcia municipal, però també ho és que pel cas que fan a les preguntes de l'oposició i del públic tampoc no es perden gaire cosa.

Josep Cortès

Comèdia

El dia 8 de gener, el Grup Llorenç de Comèdies va representar *El tio Pep se'n va a Muro*, dins el programa de les festes de Sant Antoni que el manacorí patronat de Sant Antoni organitzà amb motiu de la diada d'aquest sant.

Amb aquesta obra el nostre grup ha recorregut gran part de la geografia illenca, senyal del seu bon quefer en aquest espectacle.

Molts d'anys!

Sant Esteva

El dia de sant Esteva, talment com a la resta de Mallorca i Menorca, sant Llorenç es va trobar a les fosques per mor d'una apagada general deguda a una anomalia detectada a la central d'Es Murterar. Hi va haver pobles on el llum es va encendre molt abans que als altres, i als llorencins ens va tocar estar més de cinc hores sense electricitat.

Molta gent va aprofitar l'horabaixa per treure les cartes o els jocs de parxís per entretenir-se, ja que no podien mirar la televisió.

Educació

El dia 10 de gener, i per tancar el programa d'actes que l'Ajuntament de Sant Llorenç va confeccionar amb motiu de les festes de Nadal'92, en Guillem Pont va donar una conferència sobre *Aproximació als 100 anys d'educació a Sant Llorenç*, a la qual hi assistí públic abastament per omplir la sala gran del molí d'En Gras. Com ja sabem, aquestes conferències

són l'exposició oral dels treballs elaborats pels que participen en el llibre del Centenari.

En Guillem ens va explicar que havia dividit el treball en tres parts: l'*educació formal*, a la qual hi integrà l'evolució de les escoles públiques (estatals, religioses, rurals, mestres, universitaris...) d'aquests cent anys; l'*educació no formal*, que comprenia la feina que han fet diversos grups i associacions en relació a l'educació (Església, exploradors, Banda de Música, Club Card, Ajuntament...); i l'*educació informal*, amb tots aquells aspectes que, sense tèmer-nos, influeixen directament en l'educació (família, festes, costums, la guerra, el turisme...).

Na Maria Bel Sancho, responsable del SMOE, va esser l'encarregada de fer la presentació de la conferència.

Sant Antoni

Per commemorar el sant patró dels animals l'Ajuntament de Sant Llorenç va oferir un gran programa d'actes.

El dijous dia 14, el Centre d'Adults, al pati de ca Ses Monges, va donar llangonissa i botifarrons i va fer un poc de bulla. Algun polític, després del ple, també va aprofitar

per fer la passadeta i menjar un botifarró.

Dia 15, al col·legi Mestre Guillem Galmés, conjuntament amb l'APA, també va organitzar un fogueró i una torrada. Els alumnes i professors aprofitaren per dinar a l'escola i el capvespre els al·lots començaren a fer carrosses.

El dissabte, dia 16, vespra de sant Antoni i com és ja tradicional, s'encengueren els foguerons amb molta participació popular. N'hi va haver devers vint, tots molt animats. La banda de música i els dimonis animaren la vetlada.

El dia de Sant Antoni, a les tres i mitja del capvespre, hi va haver la beneïda de carrosses i bestiar, també amb molta participació. Entre els participants hi havia una carrossa que commemorava el renaixement de la banda de música, ara fa 20 anys.

El vespre, per acabar, la gran festa a la plaça de l'Ajuntament, amb ball de bot animat pel Card en Festa, Sis-Som i Tramudança. L'Ajuntament també va fer dos fogueronets i va convidar el poble a menjar llangonissa, botifarrons i sangria. Amb una gran assistència tancaren les portes les festes de Sant Antoni d'enguany.

Molts d'anys, tonis i tonines!

Festes de Cap d'Any

Com ja és tradicional, molta gent de la vila es va reunir darrera la Sala per celebrar la festa de Cap d'Any tots plegats.

Aquesta vegada l'Ajuntament va fer *nyoc* i contractà una orquestra que va sonar bona estona perquè la gent pogués ballar i treure's el fred. També hi va haver cava i raïm de franc per tots els qui volgueren celebrar el comiat de l'any del Centenari.

Per cert, és una llàstima que a l'hora d'escriure aquestes retxes encara no hagin llevat el lletrero del Centenari de la façana de l'Ajuntament. I ara que en parlem, us ne recordau del dia que celebrarem el Centenari?

Hem de ressenyar la bona organització per part de les forces públiques, que no permeteren cap trencadissa de botelles ni cap disbarat que posàs en perill la festa.

Festa jove

El grapat de gent que forma l'Associació Juvenil de Sant Llorenç va celebrar una festa per donar-se a conèixer i per si algú es volia adherir al grup.

El sarau va ser dia 9 de gener i va començar amb un recorregut incògnit, continuà amb una torrada de sobrasada de porc negre, botifarrons i sangria per a tothom, i acabà amb un concert que es perllongà fins ben passades les dues de la matinada, animat pels tres grups debutants *Mosques-Vespes*, *Juevert* i *The Hony's*.

S'ha d'assenyalar la gran participació de la gent, tant dels organitzadors com dels que només hi anaven per passar una estona.

Els joves de l'Associació varen quedar molt contents de com anaren les coses, ja que totes les institucions a les que demanaren ajut col·laboraren fantàsticament (Ajuntament, Centre de Serveis Socials, SMOE, etc.). I si a tot això hi afegim que els grups tocaren de franc i que hi hagué més de vuitanta noves persones que es comprometeren amb l'Associació, podem assegurar que fou un èxit rotund. Molts d'anys!

200.000 pessetes

-Quin embull amb les 200.000 pessetes d'en Fal·lera! I ara pareix que no eren seves!

-No, no ho eren, seves. Eren d'un soci d'honor del club.

-Jo vaig llegir una revista que deia "El alcalde de Sant Llorenç prima con 200.000 pesetas al Cardassar por ganar dos partidos seguidos".

-Bé, però després don Miquel va escriure una nota per aclarir tot aquest embull, i també fou publicada a la revista que tu dius.

-És igual, de totes maneres noltros, maldament guanyem més de dos partits, no arribarem a cap cèntim.

-No has de ser colló! Les nostres partides de dòmino no tenen res a veure amb el futbol.

Reis

Dissabte, dia 2 de gener, ja va començar a haver-hi ambient per preparar l'arribada dels Reis d'Orient. Aquest dia els patges recolliren cartes i anunciaren la vinguda de les Reials Majestats.

El dimarts, tots els nins i nines organitzaren l'arribada, es feren pancartes, jocs, etc.

Els Reis arribaren a Sant Llorenç a les vuit del vespre, acompanyats d'una multitud de nins i nines, encara que fes molt de fred. Varen esser generosos i repartiren moltes joguetes casa per casa.

Ala, al.lots, a fer bonda, que sinó l'any que ve vendran de buit!

Salut

Continuant amb el cicle de conferències sobre el Centenari, el dia 8 de gener na Jerònia Mesquida va disertar sobre *La salut vers l'esser llorençí*, en el molí d'En Gras, escenari habitual d'aquestes xerrades.

La conferència de na Jerònia es va centrar en l'estudi de la mortalitat a Sant Llorenç durant els cent anys de referència, comparant-la amb la resta d'Espanya i amb alguns països d'Europa. Va fer esment de la disminució de la incidència de les malalties infeccioses, diarrees i la mortalitat infantil a mesura que anava avançant el segle, al temps que augmentaven les cardiovasculars els tumors i les defuncions per accident.

Ja que darrerament les xerrades despertaren l'interés del públic, potser convendria que l'Ajuntament es plantejés la possibilitat d'habilitar un lloc en condicions per aquest tipus d'actes, ja que ni les cadires són gaire còmodes, ni els aparells són els adequats ni la temperatura és l'adient.

Grup Sol, i de dol

Tal dia com avui

ARA FA 20 ANYS

* Que la banda de música va reaparèixer de bell nou, després d'anys de silenci, de la mà de Pere Bauzá.

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
C. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
	56 95 53
S.M.O.E.	56 95 49
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	55 03 44

Fems (III)

Amb el desenvolupament de la civilització del consum, el volum dels fems ha anat creixent de manera vertiginosa, constituint un problema molt greu.

El motiu d'aquest creixement no és tan sols l'augment del consum, sinó també la incapacitat, la manca de voluntat en la reutilització i aprofitament dels fems.

És poca la gent que es demana, quan veu els carrers nets, on van a parar tots els fems, el seu recorregut i el seu destí final, i manco si són recuperables, reconvertibles i utilitzables de bell nou.

De tots aquests fems que tiram, el paper i el cartró són dos dels protagonistes bàsics entre tots els recuperables. A l'estat espanyol, dels dotze milions de tones de fems que produïm anualment, un 20% correspon a paper. Hem de tenir en compte que cada dia consumim i trobam en el mercat una varietat més gran de productes de paper, i que la majoria tenen una vida molt curta, per exemple els diaris, el paper d'embolicar, els mocadors de paper...

Des de 1839, que es va descobrir que la cel·lulosa de la fusta dels arbres es podia separar fàcilment, s'utilitzen els arbres per fabricar pasta de paper. Per tant, fabricar paper provoca la tala cada vegada més abundant de boscos. Una tona de paper representa tretze arbres de 20 anys.

Al'estat espanyol s'empren 4 milions de tones de paper i cartró anualment, cosa que significa més de 70 milions d'arbres. Això vol dir que cada ciutadà, per terme mig, gasta 110 kg de paper i cartró. D'aquest paper que gastam anualment, es tiren 2 mi-

lions de tones que podrien ser reciclats. L'any 1990 es tallaren a l'estat espanyol 20 milions d'arbres per fer paper i cartró.

Només que reciclàssim tots la desena part dels periòdics, podríem salvar 700.000 arbres cada any. En el planeta Terra no hi ha prou boscos com perquè els seus habitants continuem consumint paper al ritme actual. L'única manera de poder aturar aquest desastre és reciclar el paper en lloc de llançar-lo als fems. Més del 80% del nostre paper es pot reciclar i usar una altra vegada.

La majoria dels països avançats ha establert sistemes de recuperació de paper mitjançant recollides selectives. Per tant, es va precis crear una consciència ciutadana per a la recuperació del paper usat, i difondre l'ús del paper reciclat.

A Holanda més de la meitat del paper que es consumeix és reciclat i a Alemanya és normal trobar paper higiènic reciclat 100% als lavabos.

La qualitat i l'assortit en papers reciclats ha millorat considerablement en els últims anys. El paper reciclat s'utilitza també en el camp de la tecnologia moderna: impressió offset, les fotocopiadores, les impressores làser, etc. Hi ha nombroses gran empreses i administracions, sobretot a Alemanya, que utilitzen paper reciclat des de fa molts anys (Siemens, Bosch,

Krupp, AEG, IKEA, Correus...). Anàlisis realitzats a Alemanya per l'Oficina General de la Salut demostren que el paper reciclat és irreprotxable des del punt de vista de la higiene, i que no té absolutament cap perill per a la salut.

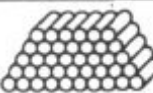
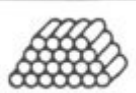

Un 35% del paper que es fabrica a Alemanya és paper reciclat. Tant a Alemanya com a Holanda el paper reciclat és més barat que el paper nou, i a Gran Bretanya es fabrica un paper reciclat de qualitat fins i tot superior a la del paper corrent. Després de totes les experiències i anàlisis realitzats fins ara, el paper reciclat és tan durador i resistent com el paper blanc a base de cel·lulosa.

Malgrat la clara millora de la qualitat, la davallada de preus i la varietat cada vegada més gran de productes, la venda de paper reciclat a l'estat espanyol és encara molt feble.

És trist veure encara avui la Direcció General de Medi Ambient publicant els seus llibres -que, a més, tracten de repoblacions forestals- en paper convencional. No és que no se'n temin, és que no se'n volen temer.

És important utilitzar al màxim productes amb paper reciclat, refusant, però, el paper blanquejat amb clor. Hem d'exigir paper reciclat que dugui etiquetes de paper ecològic.

PSM-Nacionalistes de Mallorca

MATÈRIES PRIMES I ENERGIA PER FER 1.000 KG. DE PAPER			
QUANTITAT NECESSÀRIA	PRIMERA QUALITAT	PAPER CORRENT	PAPER RECICLAT
ARBRES	 2.400 kg.	 1.700 kg.	No és necessària la utilització d'arbres
AIGUA	 200.000 l.	 100.000 l.	 2.000 l.
ENERGIA	 Més de 7.000 kw/h	 Uns 5.000 kw/h	 Menys de 2.500 kw/h

Els dies 9 i 10 de gener es van celebrar a Muro les primeres jornades de cultura popular a les Balears. Foren organitzades per l'Ajuntament de Muro, la Universitat de les Illes Balears, el grup Aires Sollerics, l'escola de ball de Bunyola i la Revetla d'Algebelf de Muro; així mateix col·laborà la federació de grups de música i ball mallorquí. Els actes es van fer al Teatre Municipal i comptaren amb la participació de més de quatre-cents inscrits.

Les sessions de treball s'organitzaren en tres ponències, cada una de les quals comptava amb diverses comunicacions i acabava amb una taula rodona i debat públic.

La primera ponència la va realitzar el musicòleg Xavier Carbonell i va tractar sobre la musicologia popular a les Illes. Tingué l'aportació de vuit comunicacions.

La segona ponència va ésser sobre danses i balls populars i foren tres ponents els encarregats de realitzar-la: En Guillem Bernat, d'Aires Sollerics, parlà de l'evolució del ball

popular a Mallorca, En Josep Costa, del grup *Es Rebot* de Maó, s'encarregà dels balls populars a Menorca i En Joan Marfí va descriure les danses i balls populars d'Eivissa i Formentera. Quatre foren les comunicacions a aquesta ponència, dues de les quals a carrec de N'Eugeni Canyelles, Na Joana Domenge i En Miquel Àngel Grimalt, exposades: una per Joana Domenge, la corresponent als fandangos, i l'altra per M.A. Grimalt que defensà una aproximació als balls tradicionals de la comarca de Llevant.

El tercer ponent, el prevere Bartomeu Mulet, versà sobre la vestimenta dels mallorquins en el segle XVIII i va tenir l'aportació de sis comunicacions.

Les taules rodones i debats generals posteriors a cada ponència foren molt participatius per part dels assistents i ho demostra el fet que es va haver d'interrompre cada debat per

manca de temps.

Els textos de les ponències i comunicacions s'editaran en una publicació i serà enviada a cada un dels inscrits.

A l'acte de clausura, tant el rector de la Universitat com el batle de Muro expressaren el seu desig de que aquestes jornades tinguin continuïtat i, si pot ser, es facin a Menorca l'any que ve i a Eivissa o Formentera un pròxim any.

Un objectiu d'aquestes jornades, per part dels organitzadors, és el de contribuir de manera decidida a recuperar, conèixer i divulgar el patrimoni cultural de les Balears. El temps dirà si s'aconsegueix o no.

Guillem Melis

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

A la present adjuntam un **Manifest** del col·lectiu d'alumnes de segon cicle de **Filologia Catalana** de la Universitat de les Illes Balears, perquè, si els plau, sigui publicat en la vostra revista.

Davant la sentència del Tribunal Suprem de dia 20/11/92 que obliga a l'ús del terme *valencià* als Estatuts de la Universitat de València, el col·lectiu d'alumnes de segon cicle de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears manifesta:

1.- Que dona suport al Rector de la Universitat de València en la seva defensa del nom científic-històric de *català* per denominar no tan sols la llengua pròpia del País Valencià, sinó també la de les Illes Balears el Rosselló, l'Alguer i del Principat de Catalunya.

2.- Que la sentència, tot i esser coherent amb la denominació que consta a l'Estatut d'Autonomia del País Valencià, és una sentència que vulnera els interessos de la comunitat lingüística i contradiu el reconeixement científic general.

3.- Que la denominació de *valencià* a l'Estatut d'Autonomia del País Valencià, el 1982, va esser fruit d'un pacte polític no basat en una resolució científica.

4.- Que el fet que s'usi la paraula *valencià* per referir-se a la llengua que es parla al País Valencià, no implica que el *valencià* sigui una llengua diferent del *català*, sinó que es tracta de denominacions d'una mateixa llengua històrica, el *català*, les normes ortogràfiques de la qual foren acceptades al País Valencià el 21/12/32 a Castelló.

5.- Que, lamentablement, la interpretació feta pels recorrents als mit-

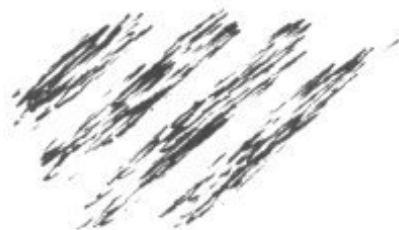
jans de comunicació no s'ajusta a la sentència, ja que aquesta no es pronuncia sobre la unitat de la llengua catalana, sinó que es refereix tan sols a la nomenclatura que s'ha d'emprar a l'article 20 dels Estatuts de la Universitat de València.

6.- Que la pròpia sentència, al Fonament de Dret novè proclama: *"El fondo del asunto no es académico o lingüístico, y esto bien lo saben las partes enfrentadas en este recurso. El fondo del asunto es político y hay que comenzar por reconocerlo para no perdernos en eufemismos inútiles"*. Igualment, la sentència esmentada, al seu Fonament de Dret onzè proclama: *"Los Profesores Universitarios podrán, en sus clases, ejerciendo su libertad académica, explicar a los alumnos que la lengua valenciana proviene de la lengua catalana, o que es la lengua catalana misma, o que son lenguas distintas, etc. Pero la Universidad, como institución, no puede tener a este respecto más opinión que la impuesta por el Ordenamiento Jurídico."*

7.- Que l'objectiu principal és la

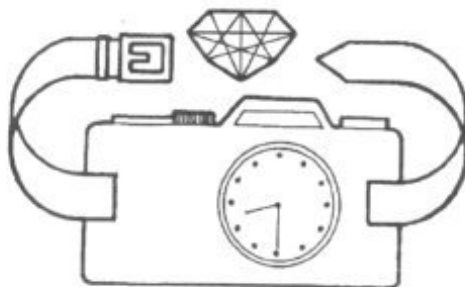
recuperació i l'ús de la llengua pròpia en tots els àmbits i registres, per arribar a una desitjable normalitat lingüística, per a la qual cosa és necessari superar la instrumentalització de la qüestió del nom de la llengua, arribant, fins i tot, a la modificació de l'Estatut d'Autonomia del País Valencià a fi d'adequar el nom allà utilitzat a la pràctica del món universitari i científic nacional i internacional.

8.- Que a títol comparatiu tenim el cas dels Països Llatino-americans, que a les seves Constitucions, quan esmenten la llengua pròpia, s'hi refereixen amb el nom de *castellano* o *español*. Resultaria interessant veure quina seria la reacció si un Tribunal de qualsevol d'aquells països sentenciàs que la seva llengua s'ha d'anomenar cubà, colombià, argentí, etc. en lloc de castellà.

GARCIA LIS

JOIERIA-RELOTGERIA-FOTOGRAFIA

**JOIES DE L'AMOR FINOR. SI L'ESTIMES, DEMOSTRA-LI-HO
DIA 14 DE FEBRER, DIA DELS ENAMORATS**

ÀMPLIA GAMMA EN ARTICLES DE JOIERIA I REGAL

Carrer Major, 47

SANT LLORENÇ

Telèfon 838351

Passió malaurada,

o cartes apòcrifes de dos amants francesos del segle XVIII (II)

París, 3 desembre del 1755

Estimada Marie,

Encara tremol de l'última carta que m'enviares. Tremol no només per tu, sinó també pel que vols que faci per tu. Que m'estimes, no ho he dubtat mai, però és que, amiga, no podries encarregar-te'n tu, de la comesa? Ja saps, unes gotetes de verí dins la seva copa i s'acaba el malson; les dones en sabeu molt, d'això. Però, ja ho sé, tu vols que jo sigui el teu heroi, el deslliurador. Però, per què?, per què m'hi obligues? Oh Déu, quin turment, quin mal pas!

Per favor, estimada, no em turmentis més amb això, deixa passar una mica de temps per a que em decidesqui; d'acord, aimada? Deixa-m'ho rumiar una miqueta, vols?

Fins aviat, el teu Mongeat.

París, 8 de desembre del 1755

Amor meu,

Et not nirviós a rel de la teva última carta. Potser, fins i tot, després de llegir aquesta hi estaràs encara més, nirviós: jo no mataré el meu marit; reserv aquest plaer per a tu, i no tornis a insistir-hi. I com més aviat millor. Quant de temps fa que estam així? Em sembla una eternitat des que t'ho vaig dir de viva veu, mentre passejàvem pels Jardins del Luxemburg. Recordes aquelles flors agitadaes per un ventet molt suau (zèfir, en sembla que en diuen els poetes)? Es bellugaven només per a nosaltres, gronxaven el nostre amor,

per això eren tan acolorides i belles. Asseguts en un banc, allí solets, em jurares amor etern, i jo també et vaig prometre de ser teva per sempre. Tu em digueres que faries qualsevol cosa per mi, o és que te n'has oblidat? Si vols un consell, pensa que no es tracta de cometre un crim vulgar, sinó un de passional i, per tant, justificat i mixtificat per l'amor. Ja saps que jo no crec en la justícia que han inventat els homes, sinó només en la divina: no creuré mai que un home pugui jutjar un altre home, si aquest no és Jesucrist, el bon Déu.

Demà el meu home tornarà a ser fora, i podràs venir tranquil.lament a veure'm. Fins aleshores, amor.

Marie

P.s. Tot airà bé, ja ho veuràs.

París, 9 de desembre del 1755

Estimada Marie,

Com vols que em carregui un home al qual veig cinc vegades per setmana i em parla de plànols i de perspectives? A més, es tracta del teu propi home: em sentiria com si matàs algú dues vegades: primer el teu marit i llavors el meu professor d'arquitectura: Seria un doble assassinat, no ho entens, Marie? Tothom sospitaria: d'una banda els alumnes i, de l'altra, els qui -jo que sé- sàpiguen alguna cosa de la nostra il.lícita relació. Ja en tornarem a parlar, car ara he d'anar a la biblioteca a preparar el pròxim examen. Adéu estimada,

Mongeat

París, 22 de desembre del 1755

Estimat,

Comprenc el teu temor, però recorda sempre que el que ens hem proposat hem de dur-ho a terme. Però prou de parlar d'això, i facem-ho de coses més agradables. Ahir, havent sopat, vaig sortir a fer una volta. Plovisque-

java. Tothom duia paraigua, menys jo, que vaig ser sorpresa per la pluja que avana en augment mentre caminava arran del Sena. Amb tot, era hermosos contemplar com s'anava banyant la ciutat, contemplar com repicava l'aigua sobre les teulades i els carrers de París. Estimat Mongeat, allò sí que era ploure! Em vaig quedar tota remulla, xopa fins a les sabates. L'aigua em cossigollejava els peus, i em vaig dir: "Vinga, fora!" i les vaig tirar dins el riu. Tothom em prenia per boja, caminant descalça i cantussolant vells romanços. T'imagines? I em deia: "Si em veiés així, el meu assenyat marit..." més no, en Rafaël no hi era, i jo em sentia totalment lliure, lliure! Vaig arribar així, mullada, xopa, boja, eufòrica a casa. El meu home, per sort, ja se n'havia anat a dormir. En fi, aquesta era l'aventura -solitària aventura- que et volia contar avui. Ara només et dic:

Bona nit, amoret meu.

París, 27 de desembre de 1755

Maria estimada,

Adéu, adéu per sempre. El teu home ja és mort, i nosaltres també ho serem aviat. Avui he vist la sentència inapel.lable: de res no m'ha servit ensenyar al jutge les teves cartes que m'incitaven a l'assassinat. Demà serem penjats, estimada: disculpa'm l'haver mostrat les nostres confidències a algú del tot aliè al nostre gran amor. Ja no acabarem aquest any, i aquest cop sí, que serem l'un de l'altre per sempre.

Adéu, adéu per sempre, amiga, i que Déu ens perdoni.

Mongeat

(Basat en un fet real)

Jaume Galmés

Sant Llorenç des Cardassar
setembre-octubre del 92

Un noticiari de finals del segle XV (III)

1488

25 gener.- Fou dia clar, gràcies a Déu, és ver però que després va fer un poc de vent.

12 febrer.- Aquest dia fonc elet ambaixador de aquest Regne mestre Bartomeu Caldentey prevere, mestre en Teologia, honestíssim e virtuós.

12 abril.- Morí la senyora muller del lloctinent general.

14 abril.- Aquest dia del Àngel foren fetes unes solemnes exèquies per la dita senyora en lo monestir de Sent Domingo; fonc mes lo cos de la dita senyora en una tomba a part dreta del altar major. Per causa de les exèquies han cessat la processó i representació del Àngel e tota la altra solemnitat, són-se prorrogades dites coses per lo diumenge qui ve. Anima eius requiescat in pace. Lo fillet del dit senyor e senyora, en la processó de dites exèquies, és anat ordonat enmig del veguer e del jurat mercader major.

5 maig.- Lo dia passat, diumenge, un fillet petit de mossèn Huguet de Pacs és caigut de una finestra del castell de Bellver fins al vall. No's creu que muire, és acte miraculós.

La nit passada han mort un home assí en la Ciutat. Anima eius etc.

Aquest dia present una minyoneta petita és passada per un forat de un sostre a la carrera, és morta.

6 maig.- Avui és entrat un llaüt de Barcelona, recita com a la costa de Catalunya ha set fustes de moros. E més recita com entre los estudiants de Lleida ha gran bandossitat.

28 maig.- Aquest dia se seguiren dos desastres. Primo, que han trobat

una minyona de tres en quatre anys morta; creu-se que ho han fet catius qui l'han corumpuda que tota l'han badada e après morta. E lo dia mateix amb una estocada és estat mort En Miquel Macià. Anima eius.

9 juny.- Lo dia passat arribaren los inquisidors amb un galeó assí en lo moll, del adveniment dels quals multi turbati fuerunt. Han-los dada per posada lo Temple.

23 juny.- Fas record que negú qui visca se'n recorda que la vigília e dia de Sent Joan de juny hagen vist ploure e lo dia present e lo dia abans ha tant plugut que per assò la festa de Sent Joan és estada molt freda.

2 juliol.- Aquest dia se hagué nova com lo senyor Rei havia presos alguns llocs de Granada de que foren fetes assí grans alegries.

7 juliol.- Lo dia passat foren fetes gràcies e processó per la presa de Baza e altres llocs de Granada que lo senyor Rei ha presos ara novament.

23 juliol.- Morí Macià Colomines, metge.

16 agost.- Lo dia present, de manament dels inquisidors és estada feta una solemne processó de passats CCC conversos entre homens i dones qui havien seguida la llei de Moisés. Les dones eren passades CC e los homens passats cent. Aportaven samarres de cànem blau amb una creu vermella e cascú un ciri verd en la mà.

25 agost.- Morí Huguet de Pacs, fill del magnífic Bernat de Pacs.

22 octubre.- Aquest dia arribà per terra lo magnífic mossèn Arnau Dussai ensemps nebot del nom e de les armes e genre del senyor missèr Joan Dussai assessor; isqué-li a rebre'l lo senyor lloctinent general, part dels jurats, procurador reial e molta gent de condició. Venia per esposar la filla del dit assessor. Fonc-li feta bella festa amb molta pompa. Déu li doni pau

28 octubre.- Lo dia passat se feren amb molta pompa e festa les esposa-

lles de la filla del senyor assessor amb son nebot.

27 novembre.- L'Església ha introduït que la festa dels 4 coronats sia solemnitzada.

1489

1 abril.- Aquest dia, hora baixa, se recullí lo magnífic misser Joan Dussai, assessor del senyor lloctinent general, per anar en Sicília per manament del senyor Rei e partí en la nit següent, Deo gratias. Ha lleixat lloctinent misser Jacme de Muntanyans lo qual ja ha molt regit per ell.

29 abril.- Lo sendemà del Àngel, però la festa no's posqué solemnitzar per molta aigo que féu aquell dia; prorrogà's per altra diada.

11 juliol.- Aquest dia foren cremades per la Inquisició XVIII estàtues de homens e dones vius e una estatua de una dona qui litte pendiente era morta e foren cremades dues persones vives, ço és, Na Pereta Vençona e En Llop. Animae eorum requiescant in pace. La dita Pereta dix e perseverà que no havia fet lo de que era estada acusada e que tot pecat li perdonàs Déu e aqueix no.

8 agost.- Lo diumenge après en l'alba una esclava d'en Joan Planes, negra, amb un catiu negre enamorat seu, u amb una destrat e l'altre amb una gran mà de fust de morter batearen lo cap e tàndem mataren la muller e la sogra del dit Planes qui jeien al llit. Los malfactors foren presos foren rossegats e tallats los punys, après foren escorterats. Animae eorum requiescant in pace.

17 agost.- Aquest dia foren mesos per los reverends inquisidors sobre lo cadafal per assò ordonat en la plaça de la Cort, les estàtues d'En Joan Vidal e Llorenç Gener e fet lo sermó foren llestes les sentències de aquells e après lliurats al braç secular. Lo dia mateix, en lo lloc de la Plegadissa, foren cremades.

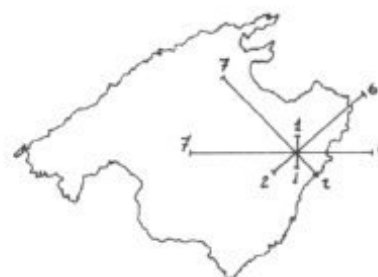

Resum comparatiu del mes de desembre

Pluja en el terme

	1991	1992		
Temperatura màxima	22'5	21	Ses Planes (Ca'n Toni)	90'3
Temperatura mínima	-1	2	Son Vives (Ca'n Pedro)	134
Temperatura mitja	10	11'9	Son Roca	149
Temp. màx. mitja	15'3	15'9	Sa Fontpella	101
Temp. mín. mitja	4'8	7'9	Son Sureda (Ca'n Tomeu)	148
Boires	-	6	Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	127
Tempestes	1	2		
Calamarsa	-	1		
Pluja (l/m2)	46'5	127		
Dies de cel serè	13	3		
Dies de cel cobert	8	13		
Dies de cel nuvolat	10	15		
Gelades	5	2		
Pols d'Àfrica	-	-		

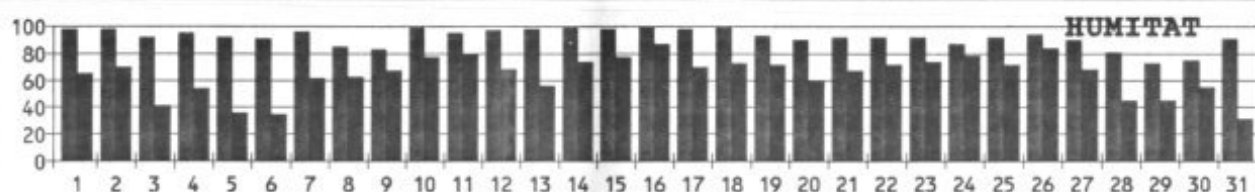
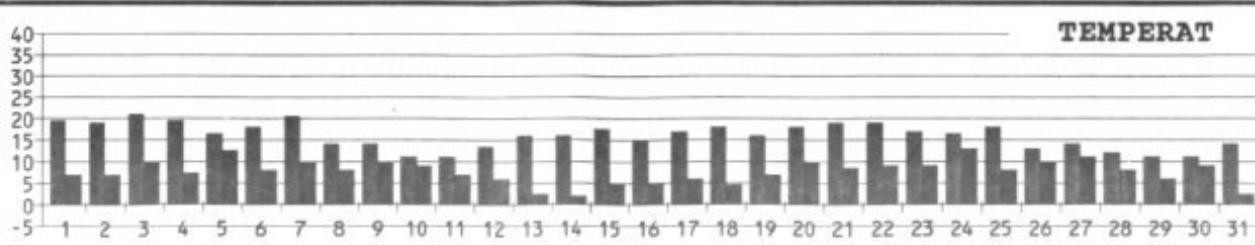
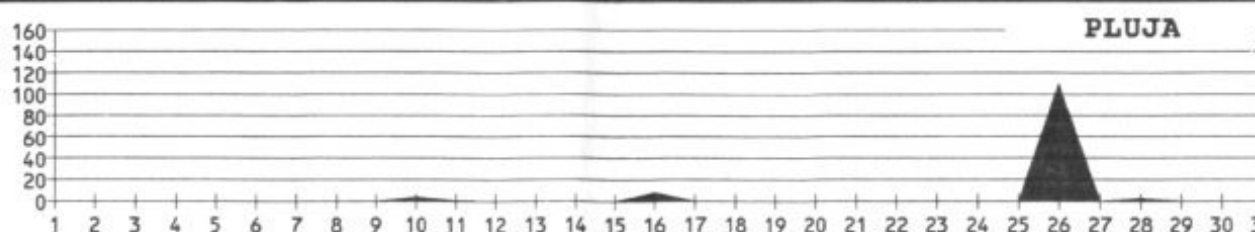
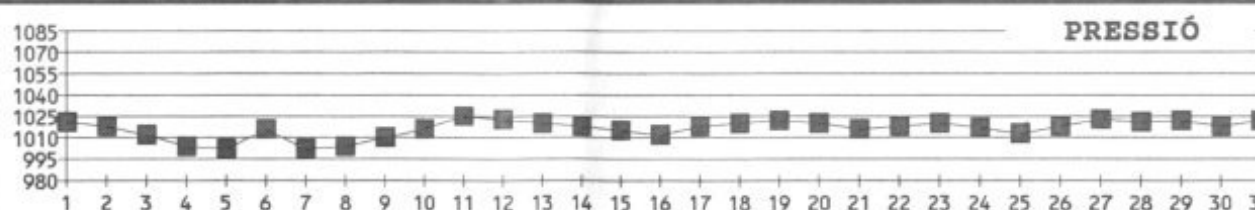
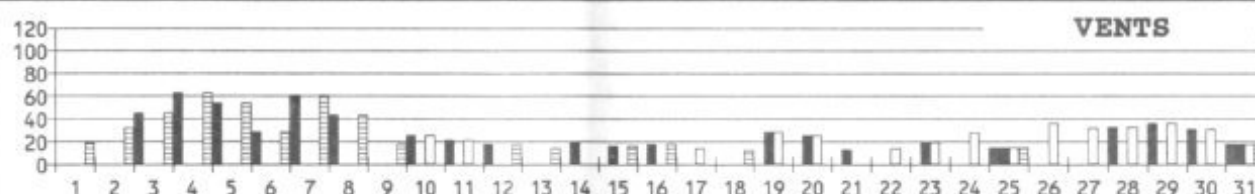
Des d'on ha bufat el vent

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480

Sant Llorenç

N
S
E
O

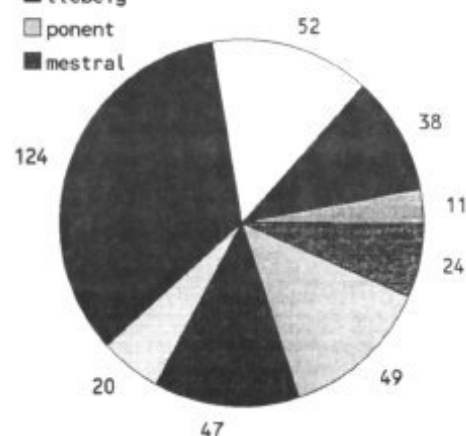

	GEN	FEB	MAR	ABR	MAI	JUN	JUL	AGO	SET	OCT	NOV	DES	TOTAL
Estirat	5	15	9	13	20	6	22	22	15	8	17	3	155
Nuvolat	22	6	9	7	8	19	7	8	10	14	8	15	133
Cobert	3	7	11	9	3	5	2	1	5	9	5	13	73
Gelada	14	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	23
Calabruix	-	-	2	2	-	-	-	-	-	1	-	1	6
Boira	1	2	3	1	3	-	1	-	-	1	11	6	29
Tempesta	-	1	4	1	1	5	1	1	1	6	2	2	25
Pluja	34	27	32	51	51	48	4	1	0'6	108	7	127	490
Vent Vel	72	68	60	57	57	68	38	54	55	53	57	63	
Dir	NE	E	W	NW	NE	E	NE	W	W	W	NW	NW	
Pols Àfrica	-	-	3	-	-	-	2	-	1	-	-	-	
Temp. màx.	17	20	25	26	30	28	33	36	30	29	25	21	
Temp. mín.	-1	-1'5	2	2	8	8	12	14	10	9	6	2	
Temp. Mitja	8'4	9'9	11'8	13'4	18	19'5	23'2	25'7	22	17'4	11'9	11'9	
Màx. mitja	13'3	15'7	16'9	19'6	24'2	24'9	29'1	32'4	27'7	22'1	19'9	15'9	
Mín. mitja	3'5	4'2	6'8	7'2	11'8	14'2	17'3	19'1	16'4	12'7	8'9	7'9	

Dies amb vent de velocitat superior als 15 km/h

	TRA	GRE	LLE	XAL	MIG	LLE	PON	MES
Gener	1	3	9	6	1	4	1	-
Febrer	-	2	7	6	7	5	2	1
Març	1	6	4	6	-	6	3	2
Abril	3	8	3	8	1	3	8	1
Maig	2	1	6	15	2	4	3	-
Juny	-	2	5	12	1	5	7	4
Juliol	1	2	4	22	-	1	2	-
Agost	-	1	2	20	5	3	8	-
Setembre	-	2	3	18	2	2	4	-
Octubre	-	1	-	5	-	7	14	5
Novembre	2	4	4	4	-	5	10	4
Desembre	1	6	5	2	1	2	7	7
TOTAL	11	38	52	124	20	47	49	24

■ tramuntana
 ■ gregal
 □ llevant
 ■ xaloc
 □ migjorn
 ■ llebeig
 □ ponent
 ■ mestral

NOTA

Gràcies a la col.laboració de n'Antoni Coll, a qui agraïm la feina feta per millorar la presentació dels gràfics mensuals del temps, a partir d'aquest mes la meteorologia sortirà així com la veis a la pàgina del costat.

Les gràfiques són prou clares, però potser la del vent necessita una petita explicació: com que no era possible incloure vuit columnes a cada casella

diària per indicar la direcció, en els dies que només n'hi ha una s'ha d'entendre que ha bufat en el sentit assenyalat; si, en canvi, n'hi ha dues, la direcció correspon a la intersecció entre els dos vents indicats. Per exemple: dia 26 el vent va venir de l'Est, per això només hi ha aquesta columna en el gràfic; dia 19, en canvi, com que surten les columnes del Sud i de l'Est, s'ha d'entendre que la direcció correcta és la del Sud-Est.

Pluja en el terme durant l'any 1992 (l/m2)

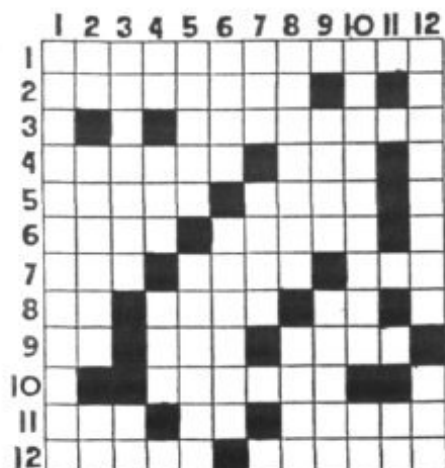
Ses Planes (Ca'n Toni)	575
Son Roca (Ca'n Mateu)	437
Son Vives (Ca'n Pedro)	512
Sa Fontpella (Ca'n Xesc)	519
Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	490

Des d'aquí vull donar les gràcies a tots els col.laboradors per facilitar-me cada mes les dades.

Xesc Umbert

MOTS CREUATS

Horizontals: 1.-Amb rigor. 2.-Alçar enlaire. Símbol del nitrogen. Vocal. 3.-Símbol del fósfor. La primera. Donar, concedir, un ascens. 4.-Obertura formada per un arc recolzat en pilars o columnes, la qual serveix generalment de pas. Prefix que significa nou. Consonant. 5.-Riu per on s'escolen intermitentment les aigües pluvials d'una conca. Extensió de terreny closa amb jardins en una població o prop d'ella destinada a ornament i recreació. Símbol del iode. 6.-Imperfeció que disminueix el valor d'una cosa. Cua. Símbol del bor. 7.-Al revés, en certs jocs de cartes, dues o tres cartes del mateix número. Fill d'un oncle o d'una tia. Moneda de diferents valors. 8.-Mil cinquanta. Número que en els plans topogràfics indica l'altura d'un punt sobre el pla pres per base. Al rev., aliment. nom de lletra. 9.-La segona i la primera. El principi d'urodels. Mancat en absolut de justícia. 10.-Consonant. Sent admiració per alguna cosa. Consonant. 11.-Germana del pare o de la mare. Dues de ben iguals. Sentència antiga. 12.-Recobrar la salut perduda. Atapeït.

Verticals: 1.-Acció de repartir. 2.-Al rev., conjunció. Acció de riure. Al rev. Crit de dolor. 3.-Massa de glaç formada en una regió de neus perpètuas i que es mou lentament rost avall. Al rev., femení de En. 4.-La quarta i la primera. Altar. Part poste-

rior o final d'una cosa. Nom de lletra. 5.-Riuada. Conjunt de cordes. 6.-Cap amb què es porta cap a popa el car de l'antena. Turc. 7.-Peça de vestir més llarga i folgada que el gipó. Consonant. Que gaudeix de bona salut. Un romà. La primera. 8.-De la naturalesa de la sorra. Encès d'ira. 9.-Mil. Nom d'un emperador romà esdevingut sinònim d'un home cruel i despietat. Acció d'anar a un indret. 10.-Capa interior del pericarpí quan aquest comsisteix en dues o més capes de textura i consistència diferents. Al rev., un gos mallorquí. 11.-Consonant. La tercera. Nom de lletra. Cent. Al rev., símbol de l'argent. 12.-Espantós. Part del cos humà que s'estén des del coll al ventre i conté el cor i el pulmons.

Solucions

Horizontals: 1.-Rigorosament. 2.-Enlairar. N. E. 3.-P. A. Ascendir. 4.-Arcada. Neo. R. 5.-Riera. Parc. I. 6.-Tara. Coa. B. 7.-Illa. Cosf. Ral. 8.-Ml. Cota. Ap. E. 9.-Ea. Uro. Inic. 10.-N. Admira. P. 11.-Tia. Aa. Adagi. 12.-Sanam. Atacat.

Verticals: 1.-Repartiments. 2.-In. Riella. Ia. 3.-Glacera. An. 4.-Oa. Ara. Cua. A. 5.-Riada. Cordam. 6.-Orsa. Otoma. 7.-Sac. P. Sa. I. A. 8.-Arenaci. Irat. 9.-M. Neró. Anada. 10.-Endocarpí. Ac. 11.-N. I. A.C. Ga. 12.-Terrible. Pit.

BROU DE LLETRES

R S T D E L M N O R T
A B A I F J L M N O D
E G C N O D Z I X G P
F G A L L A R D T A Q
T A D A L B E S I L R
X T S R A C F D I L J
I L G Q G D R G J A K
Z A B A P A O N M R L
A G Z D L E L T R D A
M L E L P Z O L T E I
A A A S E I E T E T C
R G A L L E T L A C O
D A A I N P O L A G M
L A C A S A T E R I A

Vegem si trobareu deu paraules que comencin per les lletres GAL.

Solució: Gall, gallardia, gallardet, gallet, gallec, gallof, gallard, galta, galó, galze.

Demografia

NAIXEMENTS

N'Alvaro Fustel Pacheco, fill de n'Alvaro i na Concepció, neix a Cala Millor dia 26 de desembre. Salut!

En Jaume Galmés Santandreu, fill d'en Llorenç i na Petra, neix dia 21 de gener a Sant Llorenç. Enhorabona!

DEFUNCIONS

En Bartomeu Gomila Rosselló, casat, mor a Sant Llorenç dia 7 de gener tenia 76 anys. Descansi en pau.

Na Catalina Riera Roig, viuda, mor dia 17 a Sant Llorenç, tenia 93 anys. Al Cel sia.

NOCES

En Jeroni Esteva Font i na Yuhad Altagracia Salazar Martínez es casen el dia de Sant Antoni a Sant Llorenç. Que tot les sigui enhorabona.

En Mateu Rosselló Mesquida i na Jerònia Eleonor Ferragut Morey, feren l'esclafit a Sant Llorenç dia 23. Enhorabona!

Maria Galmés

Sant Antoni va jugar en contra de Son Carrió, almanco en els partits dels equips *senior*. I és que el dia de sant Antoni, aquests equips, a més de perdre els seus respectius enfrontaments, realitzaren un joc certament penós, la qual cosa ens fa suposar que la revetla del dia abans fou tot un èxit. Precisament aquest dia, el dis-sabte, l'equip *cadet* es va voler afegir a la festa, i a imatge i semblança dels grans, jugaren el pitjor partit de la temporada, amb la diferència que ells aconseguiren la victòria.

SENIOR MASCULÍ

Resultats

Pollença, 67	Son Carrió, 53
Son Carrió, 81	Santa Maria, 84
Lloseta, 46	Son Carrió, 37

No ha començat bé l'any 93 per aquest equip, ja que no ha pogut guanyar cap dels tres partits jugats. El primer de l'any el disputaren a Pollença, realitzant una gran primera part i arribant al descans amb un marcador favorable. A la segona, emperò, no es va poder mantenir la diferència i es va perdre el partit.

Dia 10 de gener el líder, Santa Maria, va visitar Son Carrió amb uns aires de grandesa durant l'escalfament que més tard no va demostrar a la pista. Aquest partit es va perdre per vertadera mala sort, ja que l'equip havia realitzat un gran partit.

El tercer partit, com he dit abans, fou una altra història, i un rival molt inferior va aconseguir el triomf en un partit en el que va sobrar la segona part, ja que a la primera el resultat

era de 15 a 27 favorable als carrioters.

En resum, trajectòria un tant irregular dels *senior*, que han demostrat ésser capaços de guanyar a qualsevol equip, però també de perdre contra el més fluix de la categoria.

SENIOR FEMENI

Resultats

Felanitx, 44	Son Carrió, 23
--------------	----------------

A més de la *ressaca* de sant Antoni, les femines notaren també la llarga inactivitat provocada pel calendari, i més en concret per la retirada de competició d'alguns equips.

Hem de recordar que l'equip felanitxer només va poder guanyar de tres punts en el partit jugat a Son Carrió, i els que ho varen veure diuen que els va acompanyar la sort. Però en bàsquet no hi ha enemic petit i la pallissa fou sonada. Tot i això no cal perdre l'esperança, que queden encara molts partits i l'equip progressa constantment.

CADET MASCULI

Resultats

Son Carrió, 34	Son Quint, 68
Porreres, 21	Son Carrió 35

Els *cadets* tampoc no han començat l'any gaire bé. En els dos partits que han jugat el joc exhibit ha sigut més bé pobre, i no han fet mèrits per a guanyar-ne cap.

Després dels dos bons partits realitzats davant l'Hispania a Son Carrió i el Molinar, a Palma, pareix que els jugadors ja no es recorden del que havien après, i estan jugant més amb el cor que amb el cap, recorrent a accions individuals moltes vegades incorrectes i fora de temps. Malgrat tot, no cal posar-se nerviosos, ja que, com diuen els castellans, *quién tuvo, retuvo*, i és ben segur que quan s'hagin paït els torrons per complet i es torni a la normalitat, tot serà com abans.

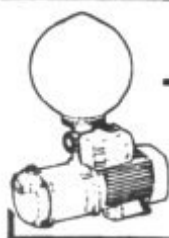
Us asseguro que encara ens queden molts capvespres per a disfrutar amb el joc i els triomfs d'aquest equip, que sens dubte és el futur del nostre bàsquet.

Antoni Aulí

Joieria Femenias

l·listes de nocess
objectes de regal

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

— CIAL. —

ES PUIG C.B.

—INSTAL·LACIONS SANITÀRIES—

C/. NOU, 37 - Tel. 83 82 99 SANT LLORENÇ

Un Nadal més

Ja han passat les festes una altra vegada.

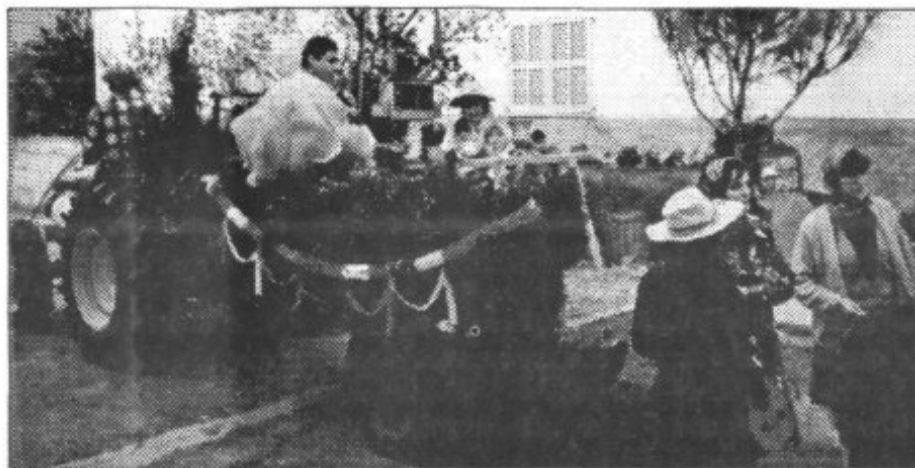
Enguany hem pogut veure com es consolidaven els actes del Nadal Cultural. Per començar les festes, res millor que un vespre de *villancets* interpretats pels al·lots de l'escola, des de preescolar fins a vuitè d'EGB.

Una de les novetats ha estat la missa de matines, que per primera vegada ha comptat amb la participació d'un elevat nombre de joves, la majoria d'ells integrats en el grup que es prepara per a la confirmació, que serà el dia 20 de març.

L'altra novetat, que també causà una certa expectació a l'església, fou el nou altar i presbiteri, que no fa gaire temps han estat renovats. Aquesta remodelació, juntament amb la del baptisteri, foren possibles gràcies a la recaptació de dobbers que es féu per la tòmbola de la festa de sant Miquel.

Altres actes destacats inclosos en el Nadal Cultural eren una sèrie de conferències realitzades a Ca Ses Monges. Entre elles cal destacar-ne una

que tractava la polèmica que hi ha sobre l'atur, i una altra impartida per Miquel Grimalt, professor de geografia de la Universitat de les Illes Balears, que contà un poc la història del nostre torrent.

La cavalcada dels Reis sempre és el darrer acte de les festes de Nadal. La desfilada resultà impecable, ja que als vestits nous que s'estrenaren l'any passat, enguany s'hi han afegit una sèrie de complements, que juntament amb la carrossa-estel que els acompanyava, donaren el punt just al vespre més màgic per als més joves.

Beneïdes, tradició o competició?

El mes de gener sempre s'ha caracteritzat per esser molt de la festa. La gent encara no s'ha recuperat completament de les festes de Nadal i ja s'ha de reenganxar amb sant Antoni.

La festa sempre comença la vetlada abans del dia de les beneïdes, amb els populars foguerons. A Son Carrió ja fa un parell d'anys que el que centra l'atenció de la majoria de persones és el que organitza l'Ajuntament a la plaça de l'església, on tothom pot anar a torrar llonganissa i botifarrons. Malgrat tot, els joves del poble, agrupats per barris, intenten seguir la tradició encenent més foguerons, recu-

perant les velles cançons de sant Antoni i cantant al so de la ximbomba.

Però enguany la polèmica se centrà a l'endemà. Tot començà quan s'intentà canviar el sistema de votacions per triar les carrosses guanyadores. La nova proposta era que un representant de cada carrossa formàs part del jurat, a fi que n'hi hagués tants com carrosses. En principi la idea s'acceptà, però aviat aparegueren grups que estaven en contra. A fi d' aclarir el que s'havia de fer s'organitzà una reunió amb tots els participants, on es parlà de la manera de puntuar, de si convenia o no que hi hagués premis, i altres aspectes de la festa. Sortiren moltes propostes, però lluny de treure res en clar l'organització decidí seguir amb el sistema emprat els anys anteriors (elecció a l'atzar dels jurats, valoració d'uns determinats criteris -tipisme, originalitat...-).

Malgrat la polèmica, la participació va ser bona, amb catorze carrosses presentades i premis per a tothom. Com va ve essent habitual, el capvespre les carrosses carrioneres arribaren al Port de Manacor per deixar l'orgull del nostre poble en bon lloc, ja que de les cinc premiades quatre eren de Son Carrió.

Tot i així, ja no podem saber si la gent fa beneïdes per seguir la tradició o carrosses per guanyar un premi.

Molts d'anys.

Jaume Bassa i A. Maria Calafat